



TEISĖJŲ TARYBA

**NUTARIMAS
DĖL TEISMINĖS MEDIACIJOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2014 m. rugsėjo 26 d. Nr. 13P-122-(7.1.2)
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi, Teisėjų taryba **n u t a r i a**:

1. Patvirtinti Teisminės mediacijos taisykles (pridedama).
2. Nustatyti, kad teisminė mediacija, pradėta vykdyti iki šio nutarimo įsigaliojimo, baigiama pagal tvarką, galiojusią iki šio nutarimo priėmimo.
3. Pripažinti netekusiais galios:
 - 3.1. Teismų tarybos 2005 m. gegužės 20 d. nutarimą Nr. 13P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto“ su visais pakeitimais ir papildymais.
 - 3.2. Teismų tarybos 2007 m. sausio 26 d. nutarimą Nr. 13P-15 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos projekto tęsimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.
4. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2015 m. sausio 1 d.

Pirmininkas

Gintaras Kryževičius

Sekretorė

Laima Garnelienė

PATVIRTINTA

Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d.
nutarimu Nr. 13P-122-(7.1.2)

TEISMINĖS MEDIACIJOS TAISYKLĖS

I SKYRIUS. BENDROJI DALIS

1. Teisminės mediacijos taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato teisminės mediacijos (civilinių ginčų teismo taikinamojo tarpininkavimo) vykdymo bendrosios kompetencijos teismuose nagrinėjamos civilinėse bylose atvejus bei tvarką.

2. Teisminė mediacija civilinėse bylose vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu, Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymu, Europos mediatorių elgesio kodeksu ir šiomis Taisyklėmis.

3. Teisminė mediacija – tai civilinių ginčų sprendimo procedūra, kurios metu vienas ar keli teismo mediatoriai (civilinių ginčų taikinimo tarpininkai) padeda civilinio proceso šalims taikiai spręsti ginčą.

4. Teisminės mediacijos paskirtis – užtikrinti konstruktyvų ginčo šalių dialogą ir derybų pažangą, siekiant kuo greičiau mažiausiomis sąnaudomis išspręsti teismui perduotą ginčą ir išsaugoti santykių tarp ginčo šalių tęstinumą bei informacijos konfidencialumą.

5. Teisminę mediaciją vykdo teismo mediatoriai, kuriems Teisėjų tarybos sudarytos Teisminės mediacijos komisijos sprendimu vadovaujantis Teisėjų tarybos patvirtinta tvarka suteiktas teismo mediatoriaus statusas.

6. Teisminė mediacija yra nemokama.

II SKYRIUS. TEISMINĖS MEDIACIJOS PRINCIPAI

7. Teisminės mediacijos procedūra turi užtikrinti teisminės mediacijos proceso efektyvumą, operatyvumą, sąžiningumą ir ginčo šalių lygiateisiškumą. Teisminė mediacija vykdoma vadovaujantis šiais principais:

7.1. **Ginčo šalių savanoriškumo principu** – teisminės mediacijos procesas galimas tik abiem ginčo šalims sutikus dalyvauti. Prieš perduodant ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu, ginčo šalims turi būti suteikiama išsami informacija apie teisminės mediacijos procesą: ginčo šalių teises ir pareigas, teisminės mediacijos proceso turinį, ginčo šalių priimamo sprendimo teises pasekmes. Nė vienai ginčo šaliai negali būti daromas neteisėtas poveikis (prievarta, psichologinis spaudimas ar pan.) siekiant, kad ji pasirinktų teisminės mediacijos procesą ar dalyvautų jame.

7.2. **Konfidencialumo principu** – tiek ginčo šalys ir kiti teismo mediacijos procese dalyvavę asmenys, tiek teismo mediatorius įsipareigoja neplatinti, nepasakoti ir kitais tiesioginiais ar netiesioginiais būdais neviešinti ar kitaip nenaudoti teisminės mediacijos procese pateiktos, surinktos ar sužinotos informacijos, išskyrus įstatymuose ir šių Taisyklių 30 punkte numatytus atvejus. Teismo mediatorius negali būti kviečiamas liudyti apie aplinkybes, kurias jis sužinojo taikinamojo tarpininkavimo procedūros metu. Jis gali tik patvirtinti, ar ginčo šalys dalyvavo teismo mediacijos procese, ar susitarimas buvo pasiektas.

7.3. **Abipusės pagarbos, tolerancijos, pakantumo principu** – teisminės mediacijos procesas grindžiamas jame dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagarba, susilaikymu nuo kitą asmenį įžeidžiančių, jį žeminančių veiksmų bei žodžių.

7.4. **Teismo mediatoriaus nešališkumo, neutralumo principu** – teismo mediatorius ginčo šalių atžvilgiu turi veikti nešališkai. Teismo mediatorius gali priimti pasiūlymą pradėti teisminę mediaciją arba tęsti pradėtą teisminę mediaciją tik tuo atveju, jeigu jis informavo ginčo šalis apie jam žinomas aplinkybes, kurios gali kelti abejonių dėl jo nešališkumo, ir jeigu ginčo šalys sutiko,

kad jis vykdytų teisminę mediaciją, o teismo mediatorius yra tikras, kad galės pradėti ir (ar) tęsti teisminės mediacijos procesą nešališkai ir nėra šių Taisyklių 13 punkte nurodytų aplinkybių.

7.5. **Kooperavimosi principu** – ginčo šalys teisminės mediacijos metu turi bendradarbiauti tarpusavyje ir su teismo mediatoriumi.

7.6. **Teismo mediatoriaus kvalifikuotos veiklos principu** – teismo mediatoriai turi būti tinkamai pasirengę, kompetentingi, veikti efektyviai ir laikytis teismo mediatoriams taikomų veiklos standartų.

7.7. **Sąžiningumo principu** – tiek pačios ginčo šalys, tiek teismo mediatorius turi elgtis taip, kad teisminė mediacija vyktų sąžiningai, skaidriai, be apgaulės.

8. Teismo mediatorius, vykdęs teisminę mediaciją civilinėje byloje, negali dalyvauti nagrinėjant šią bylą kaip teisėjas, teisėjo padėjėjas ar kitas proceso dalyvis. Jeigu civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas vykdė teisminę mediaciją savo nagrinėjamoje civilinėje byloje ir teisminės mediacijos metu nepavyko sudaryti taikos sutarties, teisėjas nusišalina nuo bylos nagrinėjimo ir civilinė byla skiriama nagrinėti kitam teisėjui (teisėjų kolegijos nariui) pagal Teisėjų tarybos patvirtintą Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašą.

III SKYRIUS. TEISMINĖS MEDIACIJOS INICIJAVIMAS IR TEISMO MEDIATORIAUS SKYRIMAS

9. Teisminei mediacijai gali būti perduodamas tik toks civilinis ginčas, dėl kurio įstatymai leidžia ginčo šalims sudaryti taikos sutartį. Teisminei mediacijai gali būti perduodama tik dalis byloje pareikštų reikalavimų.

10. Ginčo perdavimą teisminei mediacijai gali inicijuoti civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas (teisėjų kolegija) arba bet kuri ginčo šalis. Ginčas perduodamas teisminei mediacijai civilinę bylą nagrinėjančio teisėjo (teisėjų kolegijos) nutartimi, kai teismas išaiškina ginčo šalims teisminės mediacijos proceso esmę, yra abiejų ginčo šalių sutikimas arba prašymas perduoti ginčą teisminei mediacijai bei teismo mediatoriaus sutikimas. Ta pačia nutartimi bylos nagrinėjimas atidedamas, nustatomas tikslus kito posėdžio laikas (teisminės mediacijos termino pabaiga).

11. Įvertinęs ginčo šalių nuomonę, civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas (teisėjų kolegija) teismo mediatorių (-ius) paskiria iš asmenų, kuriems Teisėjų tarybos nustatyta tvarka suteiktas teismo mediatoriaus statusas, sąrašo (Teismo mediatorių sąrašo). Civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas, kuriam suteiktas teismo mediatoriaus statusas, ginčo šalių sutikimu gali nutarti teisminę mediaciją vykdyti pats. Ginčo šalių prašymu ar sutikimu gali būti skiriami keli teismo mediatoriai.

12. Skiriant teismo mediatorių, teismo mediatoriaus sutikimas vykdyti teisminę mediaciją konkrečioje byloje įforminamas raštu. Jeigu teisminę mediaciją vykdys teisėjas, nagrinėjantis civilinę bylą, jo sutikimas įforminamas nutartimi, nurodyta šių Taisyklių 10 punkte. Prieš duodamas sutikimą teismo mediatorius turi teisę gauti informaciją apie civilinę bylą.

13. Teismo mediatorius turi nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu:

13.1. jis yra su ginčo šalimi ar kitu dalyvaujančiu byloje asmeniu susijęs tokiais teisiniais santykiais, dėl kurių bylos baigtis gali turėti įtakos teismo mediatoriaus teisėms arba pareigoms;

13.2. jis yra su ginčo šalimis ar kitais dalyvaujančiais byloje asmenimis susijęs giminystės (tiesiosios aukštesnės ir tiesiosios žemesnės linijos giminaičiai, tikrieji bei netikrieji broliai ir seserys, tėviai ir įvaikiai) ar svainystės ryšiais;

13.3. jį su viena iš ginčo šalių ar kitais dalyvaujančiais byloje asmenimis sieja santuokos, globos ar rūpybos santykiai; šis pagrindas lieka galioti ir tais atvejais, kai santuoka, globa ar rūpyba yra pasibaigusi;

13.4. jis buvo arba yra vienos iš ginčo šalių arba kitų dalyvaujančių byloje asmenų atstovas;

13.5. jis pats, jo sutuoktinis (sugyventinis) arba jo artimieji giminaičiai yra tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuoti bylos baigtimi;

13.6. jis dalyvavo priimant sprendimą byloje žemesniosios ar aukštesniosios instancijos teisme arba šioje byloje dalyvavo kaip liudytojas, ekspertas, prokuroras, valstybės ar savivaldybės institucijos atstovas;

13.7. yra kitų aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl jo nešališkumo.

IV SKYRIUS. TEISMINĖS MEDIACIJOS PROCEDŪRA

14. Paskirtam teismo mediatoriui teisminės mediacijos laikotarpiu sudaromos sąlygos susipažinti su civiline byla arba gali būti pasirašytinai perduodama civilinė byla. Kai teismo mediatoriumi civilinėje byloje yra paskirtas teisėjas ar teisėjo padėjėjas, jam civilinė byla teisminės mediacijos laikotarpiui perduodama per to teismo, kuriame dirba teisėjas ar teisėjo padėjėjas, raštinę. Kai teismo mediatoriumi paskirtas ne teismo darbuotojas, jam civilinė byla teisminės mediacijos laikotarpiui perduodama teismo, kuriame nagrinėjama civilinė byla, raštinėje.

15. Teismo mediatorius, suderinęs su šalimis, nustato teisminės mediacijos proceso eigą.

16. Teisminė mediacija vyksta teismo patalpose arba kitoje teismo mediatoriaus su ginčo šalimis suderintoje vietoje.

17. Teisminės mediacijos metu ginčo šalių ir teismo mediatoriaus bendru sutarimu gali būti naudojamos informacinės ir elektroninių ryšių technologijos.

18. Teisminės mediacijos metu ginčo šalys dalyvauja pačios, taip pat gali dalyvauti jų atstovai. Ginčo šalių prašymu arba susitarimu, teismo mediatoriaus sprendimu teisminės mediacijos metu gali dalyvauti ir kiti civilinėje byloje dalyvaujantys ar nedalyvaujantys asmenys, kurių dalyvavimas galėtų padėti išspręsti ginčą.

19. Teisminės mediacijos metu teismo mediatorius turi siekti išsiaiškinti ginčo šalių interesus. Teismo mediatorius gali teikti pasiūlymus, kaip išspręsti ginčą, gali diskutuoti su ginčo šalimis dėl ginčo šalių teisinių ir faktinių argumentų. Teismo mediatorius gali išklausti ginčo šalis atskirai, jeigu nusprendžia, kad tai bus naudinga ginčo šalių taikiam susitarimui pasiekti.

20. Teisminės mediacijos metu ginčo šalys turi teisę teikti įrodymus. Visi ginčo šalių teisminės mediacijos metu pateikti įrodymai nepridedami prie civilinės bylos ir grąžinami įrodymus pateikusioms ginčo šalims, išskyrus šių Taisyklių 30 punkte nurodytus atvejus.

21. Teisminės mediacijos procesas nėra protokoluojamas ir nėra daromas garso įrašas.

22. Teisminės mediacijos procesas turi būti organizuojamas taip, kad būtų baigtas iki teismo nutartyje, priimtoje pagal šių Taisyklių 10 punktą, nustatyto kito civilinės bylos posėdžio laiko (teisminės mediacijos termino pabaigos).

23. Ginčo šalys bet kada gali pasitraukti iš teisminės mediacijos proceso. Pasitraukimo priežasčių nurodyti neprivaloma. Tai neužkerta kelio pakartotinai skirti teisminę mediaciją šių Taisyklių 10 punkte nustatyta tvarka.

24. Teismo mediatoriaus iki teisminės mediacijos proceso pabaigos pateiktu prašymo pagrindu teismo nutartimi teisminės mediacijos terminas gali būti pratęstas.

V SKYRIUS. TEISMINĖS MEDIACIJOS PABAIGA

25. Teisminės mediacijos procesas baigiamas:

25.1. teisminės mediacijos metu pasiekus taikų susitarimą ir ginčo šalims pasirašius taikos sutartį;

25.2. ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso;

25.3. pasibaigus teismo nutartyje nustatytam teisminės mediacijos terminui;

25.4. teismo mediatoriumi nutraukus teisminės mediacijos procesą tais atvejais, kai taikus susitarimas, kuris gali būti ginčo šalių pasiektas, teismo mediatoriaus manymu, bus neįvykdomas ar neteisėtas arba jei teismo mediatorius pripažįsta, kad mažai tikėtina, kad tęsiant teisminę mediaciją ginčas bus išspręstas taikiai.

26. Teisminės mediacijos metu ginčo šalims pasiekus taikų susitarimą ir pasirašius taikos sutartį, ją Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka tvirtina civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas. Jeigu mediaciją vykdo pats civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas, jis turi teisę patvirtinti ir byloje ginčo šalių sudarytą taikos sutartį.

27. Teismo mediatorius iki nutartyje nustatyto civilinės bylos posėdžio laiko (teisminės mediacijos termino pabaigos) privalo grąžinti civilinę bylą teisėjui (teisėjų kolegijai). Kai teismo mediatoriumi civilinėje byloje yra paskirtas teisėjas ar teisėjo padėjėjas, civilinė byla, perduota teisminei mediacijai, grąžinama per teismo, kuriame dirba teisėjas ar teisėjo padėjėjas, raštine. Teismo mediatorius, grąžindamas civilinę bylą teisėjui (kolegijai), motyvuotu raštu privalo informuoti teisimą apie teisminės mediacijos proceso pasibaigimo pagrindus.

VI SKYRIUS. SU TEISMINE MEDIACIJA SUSIJUSIOS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMAS

28. Išskyrus šių Taisyklių 30 punkte nurodytus atvejus, ginčo šalys negali remtis ar panaudoti įrodymams civilinėse bylose:

28.1. kitos ginčo šalies tiesiogiai (ne per teisimą) pateikto pasiūlymo perduoti ginčą spręsti teisminei mediacijai ir aplinkybių, kad kita ginčo šalis buvo linkusi priimti pasiūlymą dalyvauti teisminės mediacijos procedūroje;

28.2. teisminės mediacijos metu kitos ginčo šalies pateiktos nuomonės ir pasiūlymų dėl galimo ginčo išsprendimo;

28.3. teisminės mediacijos metu kitos ginčo šalies pateiktų pareiškimų ir pripažinimų;

28.4. teismo mediatoriaus pasiūlymų, kaip išspręsti ginčą;

28.5. aplinkybių, kad ginčo šalis parodė polinkį priimti teismo mediatoriaus arba kitos ginčo šalies pasiūlymą, kaip išspręsti ginčą;

28.6. dokumentų, kurie buvo paruošti vien teisminės mediacijos tikslais.

29. Teismo mediacijos procese dalyvavę asmenys privalo saugoti šių Taisyklių 28 punkte nurodytos informacijos paslaptį ir neatskleisti jos civilinę bylą nagrinėjančiam teismui bei kitiems asmenims, išskyrus šių Taisyklių 30 punkte nurodytus atvejus.

30. Šių Taisyklių 28 punkte nurodyta informacija pripažįstama leistiniais įrodymais:

30.1. tik tokia, kurios reikia siekiant patvirtinti ar įvykdyti teisminės mediacijos metu sudarytą taikos sutartį;

30.2. jeigu abi ginčo šalys su tuo sutiko;

30.3. jei informacijos neatskleidimas prieštarautų viešajam interesui (ypač kai reikia užtikrinti vaiko interesus arba užkirsti kelią žalai fizinio asmens sveikatai ar gyvybei atsirasti).

31. Įrodymai, šalies gauti ne teisminės mediacijos metu, netampa neleistiniais įrodymais vien dėl to, jog jie buvo panaudoti ar jais buvo remiamasi teisminės mediacijos metu.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Gintaras Kryževičius, L.Sapiegos g. 15, Vilnius Laima Garnelienė, L.Sapiegos g. 15, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL TEISMINĖS MEDIACIJOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2014-09-26 Nr. 13P-122-(7.1.2)
Dokumento registracijos data ir numeris	2014-10-06 Nr. 2014-13707
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2014-10-06 Nr. 13002
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Laima Garnelienė, Teisėjų tarybos sekretorė, Teisėjų taryba
Sertifikatas išduotas	LAIMA GARNELIENĖ
Parašo sukūrimo data ir laikas	2014-10-01 12:01:53
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2014-10-06 11:00:10
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2014-02-10 - 2016-02-10
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	GINTARAS KRYŽEVIČIUS
Sertifikatas išduotas	GINTARAS KRYŽEVIČIUS, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2014-10-06 10:45:28
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2014-10-06 11:00:06
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2012-10-17 - 2014-10-17
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "SSC GDL NH CA, Skaitmeninio sertifikavimo centras LT" išduotą sertifikatą "TEISĖS AKTŲ REGISTRAS, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija LT", sertifikatas galioja nuo 2013-12-31 iki 2014-12-31 "Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "SSC GDL NH CA, Skaitmeninio sertifikavimo centras LT" išduotą sertifikatą "TEISĖS AKTŲ REGISTRAS, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija LT", sertifikatas galioja nuo 2013-12-31 iki 2014-12-31
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Signa 2010 (1.2.0.v20140611-5583)
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2014-10-07)
Paieškos nuoroda	https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=03332d404d9c11e4b528d60fe2983631
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2014-10-07 00:03:01 TAIS